

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA STEAM TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI

Ergasheva Nodira Ulug`bek qizi

Chirchiq davlat pedagogika universiteti

Maktabgacha ta`lim fakulteti 2-bosqich talabasi

Annotatsiya: *Maktabgacha ta`lim tashkilotlarida ilg`or xorijiy tajribani hisobga olgan holda bolalarni har tomonlama intellektual, axloqiy, estetik va jismoniy rivojlantirish sharoitlarini yaratish, maktabgacha ta`lim sifatini oshirish, maktabgacha ta`lim tashkilotlarida bolalarni maktabga sifatli tayyorlashni tubdan yaxshilash, ta`lim-tarbiya jarayoniga jahon amaliyotida keng qo`llaniladigan zamonaviy ta`lim dasturlari va texnologiyalarini joriy etish hamda STEAM texnologiyasidan foydalanishning samaradorligi haqida so`z yuritilgan.*

Kalit so`zlar: *STEAM, estetik, lapbook, intellectual, ta`lim-tarbiya.*

Аннотация: *Принимая во внимание передовой зарубежный опыт в дошкольных образовательных организациях, создавая условия для интеллектуального, нравственного, эстетического и физического развития детей во всех аспектах, повышая качество дошкольного образования, коренным образом повышая качество подготовки детей к школе в дошкольных образовательных организациях, внедрение в образовательный процесс современных образовательных программ и технологий, широко используемых в мировой практике, и повышение эффективности использования технологии STEAM.*

Ключевые слова: *STEAM, эстетический, лэпбук, интеллектуальный, образовательный.*

Abstract: *Taking into account advanced foreign experience in preschool educational organizations, creating conditions for the intellectual, moral, aesthetic and physical development of children in all aspects, increasing the quality of preschool education, fundamentally improving the quality of preparing children for school in preschool educational organizations, introduction of modern educational programs and technologies widely used in the world practice into the educational process and the effectiveness of using STEAM technology.*

Keywords: *STEAM, aesthetic, lapbook, intellectual, education.*

Maktabgacha ta`lim uzluksiz ta`lim tizimining birlamchi bo`g`ini hisoblanib, bu soha har tomonlama sog`lom va barkamol bola shaxsini tarbiyalash va maktabga tayyorlashda g`oyat muhim ahamiyat kasb etadi. Zero, ushbu tizimda amalga oshirilayotgan o`zgarishlar, farmon va qarorlarda belgilangan vazifalarning ijrosi Davlatimiz rahbarining doimiy e`tiborida bo`layotganligini guvohi bo`lmoqdamiz. Jumladan, ilg`or xorijiy tajribani hisobga olgan holda bolalarni har tomonlama intellektual, axloqiy, estetik va jismoniy rivojlantirish sharoitlarini yaratish, maktabgacha ta`lim sifatini oshirish, maktabgacha ta`lim tashkilotlarida bolalarni maktabga sifatli tayyorlashni tubdan yaxshilash, ta`lim-tarbiya

jarayoniga jahon amaliyotida keng qo'llaniladigan zamonaviy ta'lim dasturlari va texnologiyalarini joriy etish, maktabgacha ta'lim tashkilotlariga pedagog kadrlarni tayyorlash va malakasini oshirish mexanizmini takomillashtirishdan iborat dolzarb vazifalar qo'yildi."

STEAM - hozirgi kunda dunyo ta'lim tizimining eng asosiy urf bo'lgan innovatsion metodlaridan biri hisoblanib, ushbu metod yordamida fanlar alohida tarmoqlarda emas, balki integratsiyalashgan holda, umumiy bog'liqligini ko'rsatib o'rgatiladi. Maktabgacha ta'limda steam texnologiyasi fanining vazifasi - talabalarga STEAM ta'lim texnologiyasidan foydalanish usullarini o'rgatish, STEAM ta'lim texnologiyasini ta'lim-tarbiya jarayonida qo'llashda turli xil faoliyatlarni integratsiyalash, maktabgacha yoshdagi bolalarni ilk tadqiqotchilik faoliyatiga tayyorlash vazifalarini bajaradi.

STEAM bolalarda muammolarni tushunish, ijodiy va tanqidiy fikrlash kabi xususiyatlar va ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi. Bu esa, kelajakda bolalarda hayotiy muammolarni hal etishda yordam beradi. Bugungi kunda STEAM - ta'lim dunyodagi asosiy tendentsiyalardan biri sifatida rivojlanmoqda va amaliyot yondashuvni qo'llashda beshta sohani yagona o'quv sxemasiga integratsiyalashga asoslangan. STEAM yondashuvi tufayli bolalar tabiatni tushunib, dunyoni muntazam o'rganishadi va shu bilan qiziqishlarini, muhandislik fikrlash uslubini, tanqidiy vaziyatlardan chiqish qobiliyatini, jamoaviy ish qobiliyatini rivojlantirish va liderlik, o'z-o'zini namoyon qilish asoslarini o'rganishadi, o'z navbatida, bolalar rivojlanishining tubdan yangi darajasini ta'minlaydi. STEAM texnologiyasida bolalar yaxshi bilim olishga intilishadi va uni darhol amalda qo'llashadi. Agar biz an'anaviy ta'limning asosiy maqsadi bilimlarni o'rgatish va bu bilimlardan fikrlash va ijod qilish uchun foydalanish deb aytsak, STEAM yondashuvi bizni olgan bilimlarni haqiqiy ko'nikmalar bilan birlashtirishga o'rgatadi. Bu maktab o'quvchilariga nafaqat ba'zi bir g'oyalarga ega bo'lish, balki ularni amalda qo'llash va amalga oshirish imkoniyatini beradi. Agar biz an'anaviy ta'limning asosiy maqsadi bilimlarni o'rgatish va bu bilimlardan fikrlash va ijod qilish uchun foydalanish deb aytsak, STEAM yondashuvi bizni olgan bilimlarni haqiqiy ko'nikmalar bilan birlashtirishga o'rgatadi.

Tadqiqotlarning ko'rsatishicha, STEM ta'lim tizimi orqali bolada kreativlik, qunt, qiziquvchalik va hozirgi kunda eng muhim bo'lgan xususiyat - muammoni hal qilish (problem-solving skills) qobiliyati shakllanadi. O'zbekiston Respublikasida STEM ta'lim tizimini davlat ta'lim tizimiga kiritish bo'yicha o'tgan 2 yil mobaynida ishlar amalga oshirilmogda. Lekin xususiy maktablarda buning imkoni osonroq bo'lsa, umumiy ta'lim tizimiga STEM ta'lim tizimini kiritishda bir qator muammolar borligi ta'kidlanmogda. 2019-yilning dekabr oyida Xalq ta'limi vazirligi Xitoyda bo'lib o'tgan Shanghai International STEM Education Expo (STEAMEX) ko'rgazmasida ishtirok etdi.

O'zbekistonda STEM ta'lim tizimini umumiy xalq ta'limiga tadbiiq etish borasida AQSH mutaxassisi jalb qilindi. Undan tashqari Prezidentimiz Sh.Mirziyoyev tashabbuslari bilan yurtizmida tashkil etilgan prezident maktablarida STEM ta'lim tizimi orqali ta'lim beriladi. Zamonaviy tadqiqotlar STEM tizimi maktab ta'lim tizimiga oid bo'lgani bilan, uni eng kichik yoshdan, maktabgacha davrdan boshlab tadbiiq etish muhim ekanligini

ta'kidlamoqda. Bolaning eng kichik yoshidan boshlab STEM tizimiga olib kirishning ahamiyati, muvaffaqiyat ildizidir. Aslida STEM fikrlash bolalikdan boshlanadi. Bola yurishni bilmagan paytida ham jarayonlarning bog'liqligi, ketmaketligi va ehtimollikni tushuna oladi. Ushbu xususiyatlar har tomonlama rag'batlantirilishi lozim. Maktabgacha ta'lim tizimida STEM tizimi bo'yicha faoliyat kundalik ish rejasi asosida olib borilishi mumkin. STEM ta'lim tamoyillarga asoslanadigan faoliyatlarni ishlab chiqish va amalga tadbiq etish muhim hisoblanadi.

Misol. STEM ta'lim tizimini kitoblar orqali kichik yoshdagi bolaning hayotiga olib kirish samarali mexanizmlardan biri hisoblanadi. Bunda tarbiyachi tomonidan amaliy tarzda tayyorlangan **'Lap book'** ya'ni cho'ntak kitobini misol tariqasida keltirsak bo'ladi. **Lapbook** nisbatan yangi o'quv vositasidir. Birinchi marta amerikaliklar lapbuklarni yaratishni boshladilar. Lapbook - cho'ntaklari, eshiklari, derazalari, yorliqlari va harakatlanuvchi qismlari bo'lgan yig'ma kitob bo'lib, unda bitta mavzu bo'yicha materiallar mavjud. Laptop nimadan yasalgan? Noutbuk A3 jildidan iborat bo'lib, unga cho'ntaklar, yig'ma kitoblar, derazalar va noutbuk mavzusi bo'yicha vizual ma'lumotlar joylashtirilgan boshqa tafsilotlar: qiziqarli o'yinlardan tortib lug'at va taqdim etilgan ko'plab mazali ma'lumotlarga qadar.

Zamonaviy talablarga javob berish uchun maktabgacha ta'lim tashkiloti o'qituvchilari doimiy ravishda o'qishlari, o'z-o'zini tarbiyalashlari va kasbiy mahorat darajasini oshirishlari kerak. Demak, ular uchun ta'lim sohasida ro'y berayotgan o'zgarishlarga munosib munosabatda bo'lishni, hamfikrlar jamoasida ishlashni, o'quvchilar bilan o'quv-tarbiyaviy ishlarni malakali va samarali tashkil etishni, hamkorlik aloqalarini samarali yo'lga qo'yishni o'rganish muhimdir. ota-onalari bilan ta'lim muammolarini hal qilish, ta'lim mazmunini mustaqil ravishda tanlash va uni moslashtirish, ma'lum bir guruhdagi bolalarning yoshi va individual xususiyatlarini hisobga olgan holda, maktabgacha ta'lim bo'yicha Federal davlat ta'lim standarti talablariga e'tibor qaratish.

Maktabgacha ta'limning Federal davlat ta'lim standarti joriy etilishi munosabati bilan har bir o'qituvchi o'zining pedagogik faoliyatida yangi yondashuvlar, g'oyalarni izlaydi. Shunday qilib, biz mutlaqo yangi, qiziqarli, ajralmas o'quv quroli – noutbukni o'rgana boshladik va o'z ishimizda foydalana boshladik. U bolalar bog'chasida ham, uyda ham qo'llanilishi mumkin. Laptop qiziqarli va foydali, chunki u kattalar va bolalar tomonidan birgalikda yaratilgan. dolzarbligi Ushbu mavzuning mohiyati shundaki, lapbook loyiha yoki mavzu haftasi materiallarini birlashtirish va takrorlashning ajoyib usuli hisoblanadi. Laptop bolaga o'rganilayotgan mavzu bo'yicha ma'lumotni tartibga solishga va materialni yaxshiroq tushunishga va eslab qolishga yordam beradi (ayniqsa, bola ingl.)

Kelajakda bola mustaqil ravishda ma'lumot to'plash va tartibga solishni o'rganadi - insholar va kurs ishlarini yozish uchun yaxshi tayyorgarlik ³⁷.

Kichik yoshdagi bolalar uchun tayyorlanadigan kitoblarni STEM ta'lim tizimi doirasida qanday strukturalashtirish mumkin:

S-Science Kichik yoshdagi bolalarni fan olamiga olib kirishda hayvonot olami, dengiz hayvonlari, o'simlik va hashoratlarni turli xil rasmlar ,applikatsiyalar yordamida,tabiiy maxsulotlar yordamida yasab yoki chizib ular haqida malumot berishimiz mumkin bo'ladi

T-Technology Atrofimizda, bolalar xonasida, kundalik faoliyatimizda uchraydigan texnologiya buyumlari aks etgan qiziqarli kitoblar bolani texnologiya olamiga olib kiradi. Qaychi, g`ildirak, mashina, oyisining kir yuvish mashinasi, telefon va hokazolarni kitobda ichini ko`rsatgan holda namoyon qilish, buyumlar haqida hikoyalar o`qish mumkin. Qiziqarli hikoya bilan namoyon bo`lgan texnologik buyumlar illyutsrasiyasi bolani miyasida savollar paydo bo`lishiga, tahliliy o`ylashiga turtki bo`lishi mumkin.

E-Engineering Injinerlik sohasiga bolalarni olib kirishni shakllarni o`rganishdan boshlasa bo`ladi. Shakllar, ularning atrofimizdagi buyumlarda aksi, shakllarning birbiri bilan munosabatini haqidagi biron shaklga ega bo`lgan kitob foydali vosita bo`ladi.

A – Art Bolani san`at olamiga olib kirishni bolaligidan boshlash zarur. Milliy va dunyo miqyosida buyuk san`at arboblari asarlari, san`at namunalaridan tashkil topgan kitoblar, bolalar ko`ziga yosh psixologiyasini inobatga olgan illyustrasiyalar STEM ta`limi tamoyiliga munosib bo`ladi. mashg`ulot o`tilayotganda o`rganilgan obyektни rasmlarini chizish orqali bolada tasavvurida uni yanada jonlantirish imkoni oshadi.

ADABIYOTLAR:

1. Takomillashtirilgan —"Ilk qadam" davlat o`quv dasturi T-2022
2. O`zbekiston respublikasi oliy va o`rta maxsus ta`lim vazirligi buxoro davlat universitetining pedagogika instituti, maktabgacha va boshlang`ich ta`lim kafedrası o`quv-uslubiy majmua i kurs uchun fan: —maktabgacha ta`limda steam texnologiyasi|| buxoro – 2021
3. G.Bogdanovich. Dopolnitelnaya obshcherazvivayushchaya programma «Multstudiya «Moy mir» Sverdlovskaya oblast, 2018 g.
4. Master-klass dlya pedagogov «Sozdanie multfilmov vmeste s detmi» M., 2018